

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2020. gada 4. februārī*

Apelācija – Prasība atcelt tiesību aktu – Eiropas Savienības Tiesas statūtu 19. pants – Lietas dalībnieku pārstāvība tiešajās prasībās Savienības tiesās – Advokāts, kuram attiecībā pret prasītāju ir trešās personas statuss – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

Apvienotajās lietās C-515/17 P un C-561/17 P

par divām apelācijas sūdzībām atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2017. gada 16. augustā (C-515/17 P) un 2017. gada 22. septembrī (C-561/17 P) iesniedza

Uniwersytet Wrocławski, Wrocław [Wrocław] (Polija), ko pārstāv *A. Krawczyk-Giehsmann* un *K. Szarek, adwokaci*, kā arī *K. Słomka, radca prawny*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

ko atbalsta

Čehijas Republika, ko pārstāv *M. Smolek* un *J. Vlácil*, kā arī *A. Kasalická*, pārstāvji,

persona, kas iestājusies apelācijas tiesvedībā,

otra lietas dalībiece –

Pētniecības izpildāgentūra (REA), ko pārstāv *S. Payan-Lagrou* un *V. Canetti*, pārstāves, kurām palīdz *M. Le Berre, avocat*, un *G. Materna, radca prawny*,

atbildētāja pirmajā instancē (C-515/17 P),

un

Polijas Republika, ko pārstāv *B. Majczyna*, kā arī *D. Lutostańska* un *A. Siwek-Slusarek*, pārstāvji,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

ko atbalsta

Čehijas Republika, ko pārstāv *M. Smolek* un *J. Vlácil*, kā arī *A. Kasalická*, pārstāvji,

Krajowa Izba Radców Prawnych, Varšava (Polija), ko pārstāv *P. K. Rosiak* un *S. Patyra, radcowie prawni*,

personas, kas iestājušās apelācijas tiesvedībā,

* Tiesvedības valoda – poļu.

pārējie procesa dalībnieki:

Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, ko pārstāv *A. Krawczyk-Giehsmann* un *K. Szarek*, advokaci, kā arī *K. Słomka*, radca prawny,

prasītāja pirmajā instancē,

Pētniecības izpildaģentūra (REA), ko pārstāv *S. Payan-Lagrou* un *V. Canetti*, pārstāves, kurām palīdz *M. Le Berre*, avocat, un *G. Materna*, radca prawny,

atbildētāja pirmajā instancē (C-561/17 P),

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs *K. Lénartss* [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece *R. Silva de Lapuerta* [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji *Ž. K. Bonišo* [*J.-C. Bonichot*], *A. Arabadžijevs* [*A. Arabadjiev*], *A. Prehala* [*A. Prechal*], *P. Dž. Švirebs* [*P. G. Xuereb*] un *I. Jarukaitis* [*I. Jarukaitis*], tiesneši *E. Juhāss* [*E. Juhász*], *J. Malenovskis* [*J. Malenovský*], *L. Bejs Larsens* [*L. Bay Larsen*], *F. Biltšens* [*F. Biltgen*] (referents), *N. Pisarra* [*N. Piçarra*] un *A. Kumins* [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: *M. Bobeks* [*M. Bobek*],

sekretārs: *M. Aleksejevs* [*M. Aleksejev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 11. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 24. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar apelācijas sūdzībām *Uniwersytet Wrocławski* (Vroclavas Universitāte, Polija) un Polijas Republika lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2017. gada 13. jūnija rīkojumu *Uniwersytet Wrocławski / REA* (T-137/16, nav publicēts, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais rīkojums”, EU:T:2017:407), ar kuru tā noraidīja kā acīmredzami nepieņemamu Vroclavas Universitātes prasību, pirmkārt, atcelt Pētniecības izpildaģentūras (REA), kas darbojas uz Eiropas Komisijas deleģējuma pamata, lēmumus, ar kuriem tika izbeigts dotāciju nolīgums *Cossar* (Nr. 252908) un šai universitātei tika noteikts pienākums atmaksāt summas 36 508,37 EUR, 58 031,38 EUR un 6286,68 EUR apmērā, kā arī izmaksāt zaudējumu atlīdzību 5803,14 EUR apmērā un, otrkārt, noteikt REA pienākumu atlīdzināt attiecīgās summas kopā ar procentiem, kuri ir aprēķināti par laikposmu no to samaksas datuma līdz atlīdzināšanas datumam.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 2 Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu, kas saskaņā ar šo pašu statūtu 53. panta pirmo daļu ir piemērojami attiecībā uz Vispārējo tiesu, 19. pantu:

“Dalībvalstis un Savienības iestādes Tiesā pārstāv katrā lietā iecelts pārstāvis; pārstāvim var palīdzēt padomdevējs vai advokāts.

Tādā pašā veidā tiek pārstāvētas arī valstis, kas nav dalībvalstis, bet kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzējas puses, kā arī EEZ līgumā minētā EBTA Uzraudzības iestāde.

Citas puses jāpārstāv advokātam.

Tiesā pārstāvēt kādu pusi vai palīdzēt tai var tikai tie advokāti, kas ir tiesīgi praktizēt dalībvalstu tiesās vai to valstu tiesās, kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzējas puses.”

- 3 Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Lietas dalībnieki ir jāpārstāv pārstāvjiem vai advokātiem saskaņā ar Statūtu 19. pantā paredzētajiem nosacījumiem.”

Polijas tiesības

- 4 Polijas tiesībās līdzās advokāta profesijai tiek atzīta juriskonsulta (*radca prawny*) profesija. Juriskonsulti var lūgt viņus iekļaut advokātu kolēģijā un iegūt pilnvarojumu pārstāvēt klientus Polijas tiesās.

Tiesvedības priekšvēsture

- 5 Tiesvedības priekšvēsture var tikt apkopota atbilstoši turpinājumā aprakstītajam.
- 6 Programmas pētniecības, tehnoloģiju attīstības un demonstrējumu pasākumiem ietvaros REA ar Vroclavas Universitāti noslēdza dotāciju līgumu, kurā bija noteikts it īpaši, ka ar dotāciju atbalstītās darbības ietvaros uz pilnu laiku nodarbinātajam pētniekam nav ļauts gūt citus ienākumus kā tos, kas ir saistīti ar viņa pētniecības darbu.
- 7 Tomēr atklājās, ka attiecīgais pētnieks saņēma atalgojumu arī par citām darbībām, un tādējādi REA izbeidza dotāciju līgumu, nosūtīja Vroclavas Universitātei paziņojumu par parādu 36 508,37 EUR apmērā un informēja pēdējo minēto, ka tā atskaitīs summu 6286,68 EUR tieši no dotāciju līgumā paredzētā garantiju fonda. Vroclavas Universitāte paziņojumam par parādu atbilstošo summu samaksāja.
- 8 Pēc Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (OLAF) veiktas izmeklēšanas REA nosūtīja Vroclavas Universitātei vēl divus paziņojumus par parādu attiecīgi 58 031,38 EUR apmērā, kas bija atgūstamais dotācijas atlikums, un 5803,14 EUR apmērā kā zaudējumu atlīdzību, izpildot dotāciju līgumā paredzēto noteikumu par līgumsodu. Vroclavas Universitāte samaksāja arī šajos abos paziņojumos par parādu [norādītās summas].

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais rīkojums

- 9 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2016. gada 25. martā, Vroclavas Universitāte cēla prasību, lūdzot, pirmkārt, atcelt REA lēmumus, ar kuriem tika izbeigts dotāciju līgums un universitātei tika noteikts pienākums atmaksāt daļu no aplūkotajām dotācijām, kā arī izmaksāt zaudējumu atlīdzību, un, otrkārt, atlīdzināt atbilstošās summas, tām pieskaitot procentus, kas ir aprēķināti par laikposmu no datuma, kad šī universitāte tās ir samaksājusi, līdz datumam, kad REA šīs summas atlīdzinās.
- 10 Iebildumu rakstā REA izvirzīja iebildi par prasības nepieņemamību, it īpaši attiecībā uz to, ka juriskonsults, kurš pārstāv Vroclavas Universitāti, esot šīs universitātes Juridiskās un vadības fakultātes pētniecības centra algots darbinieks, un tādējādi neatbilstot Statūtos izvirzītajam nosacījumam par neatkarību.

- 11 Vroclavas Universitāte uzsvēra, ka, lai gan juriskonsults, kurš to pārstāvēja Vispārējā tiesā, pagātnē ir bijis ar to saistīts darba līguma veidā, tas tā vairs nebija prasības celšanas brīdī pirmajā instancē. Kopš 2015. gada 3. oktobra šo juriskonsultu ar to saistot civiltiesisks līgums par mācībspēka pienākumu veikšanu. Šo līgumu raksturojot pakļautības saiknes neesamība, un tādējādi tas neesot pielīdzināms darba līgumam.
- 12 Pārsūdzētā rīkojuma 14. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka Statūtu 19. panta, – kurš atbilstoši minēto statūtu 53. pantam ir piemērojams attiecībā uz tiesvedību Vispārējā tiesā, – trešajā un ceturtajā daļā ir paredzēts, ka tā dēvētos “neprivileģētos” lietas dalībniekus ir jāpārstāv advokātam un ka Tiesā pārstāvēt šos lietas dalībniekus vai palīdzēt tiem drīkst tikai advokāti, kas ir tiesīgi praktizēt dalībvalstu tiesās.
- 13 Pārsūdzētā rīkojuma 16. un 17. punktā Vispārējā tiesa, runājot par šiem abiem kumulatīvajiem nosacījumiem, norādīja, ka pretēji pilnvarojumam praktizēt dalībvalstu tiesās, jēdziens “advokāts” neietver nekādu tiešu norādi uz dalībvalstu tiesībām tā jēgas un tvēruma noteikšanai. Tā precizēja, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru šis jēdziens ir jāinterpretē pēc iespējas autonomi, ņemot vērā tiesību normas kontekstu, kā arī izvirzīto mērķi, neatsaucoties uz valsts tiesībām.
- 14 Piemēram, pārsūdzētā rīkojuma 18. punktā Vispārējā tiesa – atsaukdamās uz izpratni par advokāta lomu Savienības tiesību sistēmā, kas izriet no dalībvalstu kopīgajām tiesiskajām tradīcijām un uz ko ir balstīts Statūtu 19. pants, un it īpaši uz 1982. gada 18. maija spriedumu *AM & S Europe/Komisija* (155/79, EU:C:1982:157, 24. punkts), 2010. gada 14. septembra spriedumu *Akzo Nobel Chemicals un Akros Chemicals/Komisija u.c.* (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 42. punkts) un 2012. gada 6. septembra spriedumu *Prezes Urzēdu Komunikācij Elektroniznej/Komisija* (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553, 23. punkts), – par advokāta lomu atzina, ka tas līdzdarbojas justīcijas īstenošanā un tam pilnīgi neatkarīgi un justīcijas primārajās interesēs ir jāsniedz klientam vajadzīgā juridiskā palīdzība.
- 15 Pārsūdzētā rīkojuma 19. punktā tā no minētā secināja, ka prasība par advokāta neatkarību nozīmē, ka starp pēdējo minēto un viņa klientu nevar būt nekādu nodarbinātības attiecību, jo neatkarības jēdziens ir definējams ne tikai pozitīvi, proti, ar atsauci uz profesionālo disciplīnu, bet arī negatīvi, proti, kā nodarbinātības attiecību neesamība.
- 16 Pārsūdzētā rīkojuma 20. punktā Vispārējā tiesa pauda uzskatu, ka šie apsvērumi ir jāpiemēro šajā lietā, proti, situācijā, kad juriskonsultu ar lietas dalībnieku, kas viņam ir jāpārstāv, saista pakalpojumu līgums, jo, lai gan formāli būtu jāuzskata, ka šāds līgums nerada nodarbinātības attiecības starp šīm abām pusēm, tomēr šāda situācija izraisa risku, ka šī juriskonsulta profesionālo viedokli vismaz daļēji varētu ietekmēt viņa profesionālā vide, kā Tiesa būtībā ir atgādinājusi 2012. gada 6. septembra sprieduma *Prezes Urzēdu Komunikācij Elektroniznej/Komisija* (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553) 25. punktā.
- 17 Tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 21. punktā atzina – tā kā pieteikumu par lietas ierosināšanu bija parakstījis šāds juriskonsults, prasību pirmajā instancē nav cēlusi persona, kas atbilst Statūtu 19. panta trešās un ceturtais daļas un Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 1. punkta prasībām. Lidz ar to tā prasību noraidīja kā acīmredzami nepieņemamu.

Tiesvedība Tiesā un apelācijas tiesvedību dalībnieku prasījumi

- 18 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2017. gada 24. novembra lēmumu tika nolemts šis divas apelācijas sūdzības apvienot rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.
- 19 Čehijas Republika 2018. gada 6. februārī iesniedza pieteikumu par iestāšanos lietā apvienoto apelācijas sūdzību ietvaros. Ar 2018. gada 31. maija lēmumu Tiesas priekšsēdētājs šo pieteikumu apmierināja.

- 20 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 5. jūlija rīkojumu *Uniwersytet Wrocławski* un Polija/REA (C-515/17 P un C-561/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:553) *Krajowa Izba Radców Prawnych* (Valsts Juriskonsultu kamera, Polija) tika atļauts iestāties lietā C-561/17 P Polijas Republikas prasījumu atbalstam.
- 21 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 27. februāra rīkojumu *Uniwersytet Wrocławski* un Polija/REA (C-515/17 P un C-561/17 P, nav publicēts, EU:C:2019:174) *Association of Corporate Counsel Europe* (Eiropas Uzņēmumu juristu apvienība) pieteikums par iestāšanos lietā tika noraidīts.
- 22 Ar apelācijas sūdzību lietā C-515/17 P Vroclavas Universitāte, kuru atbalsta Čehijas Republika, lūdz Tiesu:
- atcelt pārsūdzēto rīkojumu;
  - konstatēt, ka prasība pirmajā instancē ir celta noteiktajā kārtībā;
  - piespriest atbildētājam atlīdzināt visus tiesāšanās izdevumus.
- 23 Ar apelācijas sūdzību lietā C-561/17 P Polijas Republika, kuru atbalsta Čehijas Republika un Valsts Juriskonsultu kamera, lūdz Tiesu:
- atcelt pārsūdzēto rīkojumu;
  - nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai atkārtotai izskatīšanai,
  - piespriest katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam un
  - izspriest lietu virspalātā atbilstoši Statūtu 16. panta trešajai daļai.
- 24 REA lūdz Tiesu:
- apelācijas sūdzības noraidīt,
  - piespriest Vroclavas Universitātei un Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un
  - piespriest Čehijas Republikai un Valsts Juriskonsultu kamerai segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.

Par apelācijas sūdzībām

- 25 Apelācijas sūdzības lietā C-515/17 P pamatošanai Vroclavas Universitāte izvirza divus pamatus saistībā ar attiecīgi Statūtu 19. panta kļūdainu interpretāciju un pārsūdzētā rīkojuma nepietiekamu pamatojumu. Apelācijas sūdzības lietā C-561/17 P pamatošanai Polijas Republika izvirza trīs pamatus saistībā ar attiecīgi kļūdainu šī panta interpretāciju, tiesiskās drošības un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu pārkāpumu, kā arī šī rīkojuma nepietiekamu pamatojumu.
- 26 Ņemot vērā to savstarpējo saistību, abu apelācijas sūdzību pirmais pamats un apelācijas sūdzības lietā C-561/17 P otrais pamats, kuri attiecas uz Statūtu 19. panta kļūdainu interpretāciju, kā arī uz tiesiskās drošības un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu pārkāpumu, ir jāizvērtē kopā.

Lietas dalībnieku argumenti

- 27 Ar pirmo pamatu Vroclavas Universitāte pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir atzinusi, ka juriskonsultam, kuru ar lietas dalībnieku, ko viņš pārstāv, saista pakalpojumu līgums, saskaņā ar kuru viņam tostarp ir jāvada kursi tiesnešiem, nav prasītās neatkarības attiecībā uz viņa klientu, lai varētu to pārstāvēt tiesvedībā Savienības tiesās.
- 28 Ar pirmā pamata pirmo daļu Vroclavas Universitāte uzsver, ka šajā lietā aplūkotā pakalpojumu līguma būtība un galvenās raksturiezīmes neļauj to pielīdzināt darba līgumam, it īpaši tāpēc, ka nav šo līguma veidu raksturojošās pakļautības saiknes.
- 29 Ar šī pamata otro daļu Vroclavas Universitāte apgalvo, ka pārsūdzētā rīkojuma motīvs, saskaņā ar kuru jebkādas tiesiskas attiecības starp lietas dalībnieku un tā pārstāvi ietver risku ietekmēt pēdējā minētā juridisko viedokli, ir pretrunā samērīguma un subsidiaritātes principiem, jo piešķir Savienības iestādēm ekskluzīvas pilnvaras izlemt, kas var likumīgi celt prasību Savienības tiesās.
- 30 Ar minētā pamata trešo daļu Vroclavas Universitāte, kuru atbalsta Čehijas Republika un Valsts Juriskonsultu kamera, pārmet Vispārējai tiesai, ka tā neesot ņēmusi vērā valstu tiesības, konkrētāk, Polijas tiesības, kurās ir garantēta juriskonsulta neatkarība un pilnīga pakļautības neesamība attiecībā pret trešajām personām. Tā uzsver, ka līdzīgi advokāta profesijai, juriskonsulta profesija kalpo gan justīcijas, gan personu, kuru tiesību aizstāvība viņam ir uzticēta, interesēm, ka tā ir balstīta uz publisku ticamību un to ierobežo profesionālās ētikas kodekss.
- 31 Ar pirmā pamata pirmo daļu Polijas Republika, pirmkārt, uzsver, ka Statūtu 19. panta interpretācijai, ko Vispārējā tiesa ir sniegusi pārsūdzētajā rīkojumā, pamatojums nav rodams ne dalībvalstu kopīgajās tiesiskajās tradīcijās, ne Savienības tiesībās. Šajā ziņā Polijas Republika uzsver, ka Vispārējā tiesa nonāk pretrunā pati sev, uzskatīdama, ka advokāta lomu iedvesmo dalībvalstu kopīgās tiesiskās tradīcijas, un advokāta jēdzienu interpretēdama, neatsaucoties uz valsts tiesībām.
- 32 Otrkārt, Polijas Republika apgalvo, ka neatkarības no klienta vērtējums nevar tikt veikts, neatsaucoties uz garantijām, kas izriet no dažādajām valstu tiesībām.
- 33 Treškārt, Polijas Republika uzskata, ka pārsūdzētajā rīkojumā izmantotajā neatkarības jēdzienā ir ignorēta advokāta profesijas īstenošanas realitāte, jo tas ir balstīts uz premisu, saskaņā ar kuru štata advokāts, kas savu profesiju īsteno nodarbinātības attiecību ietvaros, tiks pakļauts lielākam spiedienam no sava darba devēja puses nekā ārštata advokāts, kurš ir pakļauts tikai sava klienta spiedienam.
- 34 Ceturtkārt, Polijas Republika uzsver, ka tad, ja būtu jāpiemēro Vispārējās tiesas izmantotais risinājums, kas ir balstīts uz Tiesas līdzšinējo judikatūru attiecībā uz lietas dalībnieku pārstāvību Savienības tiesās, tiktu radīta sistēma, kurā vienam un tam pašam advokātam tiktu piemēroti divi prasības par neatkarību līmeņi, proti, viens – valsts tiesās un otrs, stingrāks, – kad viņš darbojas Savienības tiesās.
- 35 Čehijas Republika šajā kontekstā uzskata, ka ikviens advokātu, kuri nav nodarbinātības attiecībās ar saviem klientiem, tiesību pārstāvēt šos klientus ierobežojums ir jāinterpretē šauri.
- 36 Ar pirmā pamata otro daļu Polijas Republika uzsver, ka Vispārējās tiesas sniegtā Statūtu 19. panta interpretācija pārsniedz Tiesas līdzšinējo judikatūru attiecībā uz lietas dalībnieku pārstāvību Savienības tiesās.
- 37 Pirmām kārtām, šajā judikatūrā prasība par advokāta neatkarību esot saistīta tikai ar vienu negatīvu nosacījumu, ka starp viņu un viņa klientu nav noslēgts darba līgums. Tomēr šajā lietā Vispārējā tiesa pati pārsūdzētā rīkojuma 20. punktā ir konstatējusi, ka prasības [pieteikuma] pirmajā instancē parakstītāju ar Vroclavas Universitāti nesaistīja darba līgums. Šajā ziņā Vispārējā tiesa esot kļūdījusies, balstoties uz 2012. gada 6. septembra sprieduma *Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej*/Komisija

(C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553) piemērošanu pēc analogijas, nolemdama, ka ar puses saistoša civiltiesiska līguma esamību pietiek, lai konstatētu, ka šis universitātes pārstāvis neatbilst nosacījumam par neatkarību.

- 38 Otrām kārtām, Polijas Republika pārsūdzēto rīkojumu kritizē par to, ka Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā tikai starp juriskonsultu un Vroclavas Universitāti noslēgto līgumu par mācībspēka uzdevumu veikšanu, bet nav analizējusi saikni, kas vieno lietas dalībniekus, attiecībā uz sniegto juridisko palīdzību.
- 39 Valsts Juriskonsultu kamera uzsver, ka kļūdaina ir Vispārējās tiesas argumentācija, no kuras izriet uzskats, ka advokāta absolūtas neatkarības nosacījums ir pilnīga saiknes neesamība starp viņu un viņa klienta profesionālo vidi. Esot grūti iedomāties, ka pārstāvis varētu darboties, neizjūtot nekādu ietekmi no sava klienta tiešās profesionālās vides.
- 40 Ar otro pamatu Polijas Republika uzsver – tā kā pārsūdzētajā rīkojumā nav precizēti kritēriji, kas ļautu novērtēt Vispārējās tiesas ieskatā obligāto prasību par neatkarību, ar to ir pārkāpts tiesiskās drošības princips. Turklāt, tā kā konstatējuma par pārstāvja neatkarības neesamību sekas ir prasības noraidīšana, prasītājam esot liegta tiesību efektīva aizsardzība un tiesības uz piekļuvi tiesai.
- 41 Čehijas Republika atgādina, ka advokāta īstenota pārstāvība tiesu iestādēs pieder pie tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kādas tās ir garantētas ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu. Aizliedzot prasītājam noslēgt vienošanos par pārstāvību tiesā ar advokātu, ar kuru tas jau ir līgumiski saistīts, tam var tikt radīti papildu izdevumi.
- 42 Valsts Juriskonsultu kamera apgalvo, ka tiesību efektīvi vērsties Vispārējā tiesā – kā tās ir aizsargātas ar Hartas 47. pantu – ierobežojums nav tikai aizliegums kādu no Statūtu 19. panta trešajā un ceturtajā daļā minētajiem lietas dalībniekiem pārstāvēt advokātam, kam ar to ir līgumattiecības, bet arī no tā izrietošā situācija, proti, prasības noraidīšana bez iespējas apgalvoto procesuālo normu pārkāpumu labot.
- 43 REA vispirms atsauca uz abu apelācijas sūdzību nepieņemamību, jo tajās esot izvirzīti argumenti par faktu vērtējumu un tās esot balstītas uz Vispārējā tiesā jau apspriestiem pamatiem un argumentiem. Turpinājumā – Vroclavas Universitātes apelācijas sūdzība neesot pieņemama, jo tā esot balstīta uz faktiem saistībā ar attiecīgā advokāta situāciju, kuri neesot bijuši norādīti Vispārējai tiesai. Visbeidzot – Čehijas Republikas un Valsts Juriskonsultu kameras argumentācija, iestājoties lietā, neesot pieņemama, jo tā attiecoties uz Hartas 47. panta pārkāpumu, bet šādu argumentu neesot izvirzījušas ne Vroclavas Universitāte, ne Polijas Republika. Arī Čehijas Republikas argumentācija neesot pieņemama, jo tajā neesot identificēts neviens konkrēts pārsūdzētā rīkojuma punkts.
- 44 Attiecībā uz lietas būtību REA uzskata, ka argumentācija, saskaņā ar kuru Statūtu 19. panta interpretācija ir jāveic, pamatojoties uz valstu tiesību noteikumiem, izraisa šī panta, kas attiecas uz lietas dalībnieku pārstāvību Savienības tiesās, aizstāšanu ar valstu tiesību noteikumiem, kuri tiek noskaidroti katrā gadījumā atsevišķi. Tādējādi Vispārējās tiesas sniegtā interpretācija, kas nepavisam neesot “ierobežojums”, esot garantija tam, ka uz visiem Savienības advokātiem attiecas vienādi nosacījumi par pārstāvību Tiesā.
- 45 Turklāt Vispārējā tiesa neesot pārkāpusi attiecīgajā jomā pastāvošo Tiesas judikatūru, kas esot plašāka, nekā ir ļauts noprast apelācijas sūdzībās, jo tajā jau esot izvirzīta prasība, saskaņā ar kuru padomdevējam ir jābūt pietiekami attālinātam no lietas dalībnieka, ko viņš pārstāv.
- 46 Argumentācija attiecībā uz Hartas 47. pantu katrā ziņā esot jānoraida kā nepamatota, jo prasības nepieņemamība neesot šķērslis tam, lai Vroclavas Universitāti atkārtotai prasības celšanai Vispārējā tiesā, pamatojoties uz LESD 272. pantu, pārstāvētu cits padomdevējs.

Tiesas vērtējums

Par pieņemamību

- 47 Runājot par *REA* izvirzītajām iebildēm par nepieņemamību, pirmkārt, tāpēc, ka apelācijas sūdzībās esot ietverti argumenti attiecībā uz faktu vērtējumu, ir jāatgādina, ka no LESD 256. panta un Statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka Vispārējā tiesa ir vienīgā instance, kuras kompetencē ir, pirmām kārtām, konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad šo konstatējumu materiālā neprecizitāte izriet no šai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, un, otrām kārtām, veikt šo faktu vērtējumu. Šis vērtējums, izņemot gadījumu, kad Vispārējai tiesai iesniegtie pierādījumi ir sagrozīti, nav jautājums, uz kuru pašu par sevi attiektos pārbaude Tiesā. Ja Vispārējā tiesa ir konstatējusi vai novērtējusi faktus, atbilstoši LESD 256. pantam Tiesas kompetencē ir pārbaudīt šo faktu juridisko kvalifikāciju un no tās izdarītos juridiskos secinājumus.
- 48 Šajā gadījumā, lai novērtētu starp Vroclavas Universitāti un tās pārstāvi pastāvošo profesionālo attiecību raksturu un saturu, Vispārējā tiesa ir balstījies uz faktiskā rakstura apstākļiem, kuru kvalifikāciju attiecībā uz Statūtu 19. pantu, kā tas ir jāinterpretē, Tiesa var pārbaudīt.
- 49 Otrkārt, ciktāl *REA* uzsver, ka apelācijas sūdzībās ir vienīgi izvirzīti Vispārējā tiesā jau apspriesti argumenti, ir jāatgādina, ka tad, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd Vispārējās tiesas veikto Savienības tiesību interpretāciju vai piemērošanu, pirmajā instancē izvērtētie tiesību jautājumi apelācijas tiesvedībā var tikt izskatīti atkārtoti. Ja tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzējs nedrīkstētu apelācijas sūdzību balstīt uz pamatiem un argumentiem, kas jau ir izmantoti Vispārējā tiesā, apelācijas tiesvedībai daļēji zustu jēga (spriedums, 2019. gada 27. marts, *Canadian Solar Emea u.c./Padome*, C-236/17 P, EU:C:2019:258, 124. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Treškārt, runājot par *REA* argumentu, saskaņā ar kuru Vroclavas Universitāte apelācijas sūdzībā esot izvirzījusi jaunus faktus, pietiek konstatēt, ka tā vai citādi šiem faktiem nav nozīmes šīs lietas atrisināšanā.
- 51 Ceturtkārt, attiecībā uz Čehijas Republikas un Valsts Juriskonsultu kameras iestāšanos lietā, ir jāatgādina, ka persona, kurai saskaņā ar Statūtu 40. pantu ir atļauts iestāties lietā Tiesā, nedrīkst grozīt strīda priekšmetu, kāds tas ir aprakstīts galveno lietas dalībnieku izvirzītajos prasījumos un pamatos, un tādējādi pieņemami ir tikai tie personas, kas iestājas lietā, argumenti, kuri iekļaujas šo prasījumu un pamatu noteiktajās robežās (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Čehijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 116. punkts).
- 52 Tomēr, ciktāl Polijas Republika atsauca it īpaši uz efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa – kā tas ir garantēts Hartas 47. pantā – pārkāpumu, šī sprieduma 41. un 42. punktā minētā Čehijas Republikas un Valsts Juriskonsultu kameras argumentācija nav tāda, kas varētu grozīt strīda priekšmetu, kāds tas ir aprakstīts Polijas Republikas izvirzītajos prasījumos un pamatos.
- 53 Piektkārt, attiecībā uz *REA* argumentu par to, ka Čehijas Republika neesot identificējusi konkrētus pārsūdzētā rīkojuma punktus, ir jākonstatē, ka Čehijas Republika, atbalstot attiecīgo Vroclavas Universitātes un Polijas Republikas argumentāciju, vēršas pret tiem pašiem šī rīkojuma punktiem, pret kuriem vēršas šīs divas lietas dalībnieces.
- 54 Līdz ar to *REA* izvirzītās iebildes par nepieņemamību ir jānoraida.

Par lietas būtību

- 55 Runājot par lietas būtību un, konkrētāk, par tāda lietas dalībnieka pārstāvību Savienības tiesās, kurš nav minēts Statūtu 19. panta pirmajās divās daļās, Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 16. punktā ir pareizi atgādinājusi, ka šajā pantā ir ietverti divi atšķirīgi un kumulatīvi nosacījumi. Minētā panta trešajā daļā paredzētajā nosacījumā ir noteikts pienākums šādu lietas dalībnieku pārstāvēt advokātam. Otrajā nosacījumā, kas ir ietverts šī paša panta ceturtajā daļā, ir paredzēts, ka advokātam, kurš pārstāv šo lietas dalībnieku, ir jābūt tiesīgam praktizēt dalībvalstu tiesās vai to valstu tiesās, kas ir EEZ līguma līgumslēdzējas puses (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2008. gada 20. februāris, *Comunidad Autónoma de Valencia*/Komisija, C-363/06 P, nav publicēts, EU:C:2008:99, 21. punkts).
- 56 Runājot par otro nosacījumu, no Statūtu 19. panta ceturtais daļas izriet, ka šī nosacījuma jēga un tvērums ir jāinterpretē ar norādi uz attiecīgajām valsts tiesībām. Šajā lietā netika apstrīdēts, ka juriskonsults, kas pārstāvēja Vroclavas Universitāti saistībā ar prasību pirmajā instancē, atbilda minētajam nosacījumam.
- 57 Savukārt attiecībā uz otro nosacījumu par advokāta jēdzienu Tiesa ir atzinusi – tā kā Statūtu 19. panta trešajā daļā nav norādes uz dalībvalstu tiesībām, šis jēdziens visā Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vienvēidīgi, ņemot vērā ne tikai šīs tiesību normas formulējumu, bet arī tās kontekstu un mērķi (šajā nozīmē skat. it īpaši rīkojumu, 2008. gada 20. februāris, *Comunidad Autónoma de Valencia*/Komisija, C-363/06 P, nav publicēts, EU:C:2008:99, 25. punkts un tajā minētā judikatūra), tomēr ar precizējumu, ka minētais jēdziens šī panta izpratnē neskar personām, kuras saskaņā ar valsts tiesībām ir tiesīgas pārstāvēt pusi tiesvedībā, piešķirto iespēju pārstāvēt šo pašu pusi Tiesā saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 58 Šajā ziņā no Statūtu 19. panta trešās daļas formulējuma, it īpaši no jēdziena “jāpārstāv” lietojuma, izriet, ka “pusei” šīs tiesību normas izpratnē neatkarīgi no tās statusa nav atļauts pašai celt prasību Savienības tiesā, bet gan ir jāizmanto trešās personas pakalpojumi. Arī citas šo statūtu vai Tiesas Reglamenta normas, piemēram, minēto statūtu 21. panta pirmā daļa, kā arī šī reglamenta 44. panta 1. punkta b) apakšpunkts, 57. panta 1. punkts un 119. panta 1. punkts apstiprina, ka lietas dalībnieks un tā pārstāvis nedrīkst būt viena un tā pati persona (rīkojumi, 1996. gada 5. decembris, *Lopes*/Tiesa, C-174/96 P, EU:C:1996:473, 11. punkts; 2006. gada 16. marts, *Correia de Matos*/Komisija, C-200/05 P, nav publicēts, EU:C:2006:187, 10. punkts, un 2017. gada 6. aprīlis, *PITEE*/Komisija, C-464/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:291, 23. punkts).
- 59 Ņemot vērā, ka, runājot par tiešajām prasībām, Statūtos vai Tiesas un Vispārējās tiesas Reglamentā šim pienākumam nav paredzēta ne atkāpe, ne izņēmums, ar tāda prasības pieteikuma iesniegšanu, kuru ir parakstījis pats prasītājs, nepietiek prasības celšanai, turklāt pat tad, ja prasītājs ir advokāts, kurš ir tiesīgs uzstāties valsts tiesā (šajā nozīmē skat. rīkojumus, 1996. gada 5. decembris, *Lopes*/Tiesa, C-174/96 P, EU:C:1996:473, 8. un 10. punkts; 2006. gada 16. marts, *Correia de Matos*/Komisija, C-200/05 P, nav publicēts, EU:C:2006:187, 11. punkts, kā arī 2017. gada 6. aprīlis, *PITEE*/Komisija, C-464/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:291, 24. punkts).
- 60 Iepriekš minētos vērtējumus apstiprina Statūtu 19. panta trešās daļas konteksts. No šīs tiesību normas tieši izriet, ka tāda lietas dalībnieka pārstāvību, kurš nav minēts šī panta pirmajās divās daļās, var nodrošināt tikai advokāts, savukārt šajās pirmajās divās daļās minētos lietas dalībniekus var pārstāvēt pārstāvis, kam vajadzības gadījumā var palīdzēt padomdevējs vai advokāts.
- 61 Šo apsvērumu apstiprina lietas dalībnieku, kuri nav minēti Statūtu 19. panta pirmajās divās daļās, advokāta īstenotās pārstāvības mērķis, kas ir, pirmkārt, novērst to, ka privātpersonas pašas ceļ prasību tiesā, neizmantojot starpnieka pakalpojumus, un, otrkārt, garantēt to, ka juridiskās personas aizstāv pārstāvis, kurš ir pietiekami atsvešināts no viņa pārstāvētās juridiskās personas (šajā nozīmē skat. rīkojumus, 2013. gada 5. septembris, *ClientEarth*/Padome, C-573/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:564,

14. punkts; 2014. gada 4. decembris, *ADR Center/Komisija*, C-259/14 P, nav publicēts, EU:C:2014:2417, 25. punkts, un 2017. gada 6. aprīlis, *PITEE/Komisija*, C-464/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:291, 27. punkts).
- 62 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, lai gan Statūtu 19. panta trešajā un ceturtajā daļā minētās advokāta pārstāvības uzdevums ir jāīsteno pareizas tiesvedības interesēs, šī uzdevuma mērķis, kā ir norādīts ģenerāladvokāta secinājumā 104. punktā, galvenokārt ir, cik vien labi iespējams, aizsargāt un aizstāvēt klienta intereses, ievērojot pilnīgu neatkarību, kā arī likumu un profesiju reglamentējošos noteikumus un profesionālās ētikas normas.
- 63 Kā Vispārējā tiesa ir pareizi atgādinājusi pārsūdzētā rīkojuma 19. punktā, advokāta neatkarības jēdziens konkrētajā Statūtu 19. panta kontekstā ir definējams ne tikai negatīvi, proti, kā nodarbinātības attiecību neesamība, bet arī pozitīvi, proti, ar atsauci uz profesionālo disciplīnu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. septembris, *Prezes Urzēdu Komunikācija Elektronicznej/Komisija*, C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 64 Šajā kontekstā advokātam noteiktais neatkarības pienākums ir saprotams nevis kā jebkādas saiknes neesamība ar viņa klientu, bet gan kā tādas saiknes neesamība, kura acīmredzami apdraud viņa spēju nodrošināt viņam uzticēto aizstāvības uzdevumu, cik vien labi iespējams, kalpojot sava klienta interesēm.
- 65 Šajā ziņā Tiesa jau ir uzskatījusi par nepietiekami neatkarīgu no juridiskās personas to pārstāvošu advokātu, kuram šīs juridiskās personas iekšienē ir uzticētas nozīmīgas administratīvās un finanšu pilnvaras, kas nozīmē, ka viņam tās ietvaros ir augsta līmeņa izpildfunkcija, kura var apdraudēt viņa kā neatkarīgas trešās personas statusu (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2010. gada 29. septembris, *EREF/Komisija*, C-74/10 P un C-75/10 P, nav publicēts, EU:C:2010:557, 50. un 51. punkts), juridisko personu pārstāvošu advokātu, kas viņa pārstāvētās juridiskās personas iekšienē ieņem augstu vadības amatu (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2017. gada 6. aprīlis, *PITEE/Komisija*, C-464/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:291, 25. punkts), vai arī advokātu, kuram pieder viņa pārstāvētās sabiedrības akcijas un kurš ir tās valdes priekšsēdētājs (rīkojums, 2014. gada 4. decembris, *ADR Center/Komisija*, C-259/14 P, nav publicēts, EU:C:2014:2417, 27. punkts).
- 66 Tomēr šādām situācijām nevar tikt pielīdzināta tāda situācija kā šajā lietā aplūkotā, kurā, kā izriet no pārsūdzētā rīkojuma, juriskonsults ne tikai nenodrošināja Vroclavas Universitātes interešu aizstāvību, būdams ar to saistīts ar pakļautības saikni, bet gan piedevām bija ar šo universitāti saistīts vienkārši ar līgumu par mācībspēka pienākumu veikšanu tajā.
- 67 Ar šādu saikni nepietiek, lai varētu uzskatīt, ka šis juriskonsults ir situācijā, kas acīmredzami apdraud viņa spēju, cik vien labi iespējams, aizstāvēt sava klienta intereses, ievērojot pilnīgu neatkarību.
- 68 Līdz ar to, pārsūdzētā rīkojuma 20. punktā atzīdama, ka tas vien, ka starp Vroclavas Universitāti un juriskonsultu, kas to pārstāvēja saistībā ar prasību pirmajā instancē, ir noslēgts civiltiesisks līgums par mācībspēka pienākumu veikšanu, varēja ietekmēt šī padomdevēja neatkarību, jo pastāvēja risks, ka minētā padomdevēja profesionālo viedokli vismaz daļēji varētu ietekmēt viņa profesionālā vide, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu.
- 69 Līdz ar to Vroclavas Universitātes un Polijas Republikas izvirzītais pirmais pamats to attiecīgo apelācijas sūdzību pamatošanai ir jāpieņem. Tādējādi un nepastāvot vajadzībai izvērtēt ne apelācijas sūdzībā lietā C-561/17 P izvirzītā otrā pamata ietvaros norādītos pārējos argumentus attiecībā uz tiesiskās drošības principu un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, ne arī citus apelācijas sūdzību pamatus, pārsūdzētais rīkojums ir jāatceļ.

Par lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai

- 70 Atbilstoši Tiesas statūtu 61. panta pirmajai daļai, ja apelācija ir pamatota, Vispārējās tiesas nolēmuma atcelšanas gadījumā Tiesa var pati pieņemt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma taisīšanai Vispārējā tiesā.
- 71 Tā kā šajā lietā Vispārējā tiesa nav lēmusi par lietas būtību, lieta ir jānodod tai atpakaļ.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 72 Tā kā lieta ir nodota atpakaļ Vispārējai tiesai, lēmuma pieņemšana par tiesāšanās izdevumiem saistībā ar apelācijas sūdzībām ir jāatliek.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **Atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2017. gada 13. jūnija rīkojumu *Uniwerytet Wrocławski/REA* (T-137/16, nav publicēts, EU:T:2017:407).**
- 2) **Nodot lietu T-137/16 atpakaļ Eiropas Savienības Vispārējai tiesai.**
- 3) **Lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.**

[Paraksti]